

TELEGRAFUL ROMÂN

Apare Martia, Joi și Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refuză. Articollii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rëndul cu litere garmond

Propaganda romano-catolică în România.

Sibiu, 14 Septembrie n.

Presa din România discută o chestie de caracter mai mult confesional de cât național, la tot casul însă o chestie, care privește foarte mult pe frații din regat, stăpâni pe țera lor, în care ei nu pot tolera, ca străinii să formeze stat în stat, mai ales în scopul de a instrăina lumea și a o abate de la legea cea vechiă românească, de la legea ortodoxă.

Chestia va avé sigur resunet și la noi, pentru-că afacerea a luat-o în mâinile sale guvernul român, care va proceda cu totă energia în contra celor ce s'au arătat necunoscători față de ospitalitatea ce li-s'a dat în țera românească, — motiv deci de a ne arunca presa patriotică magiară de nou mănuașă, spunându-ne: „Vedeți cum procedeză guvernul român față de străinii din țera românească? Vê place? Dacă vè place nu vè mai tânguiți, că și noi facem tot așa cu voi!”

Las' că asemănarea nu se potrivește de loc, pentru-că guvernul român are de a face într'adevăr cu străini, cari nu voiesc să se conformeze legilor țerii, pe când noi nu suntem străini în țera acésta, ci suntem popor băstinaș, și nici nu ne împotrivim dispozițiilor legii, din contra, tocmai noi suntem aceia cari cerem cu insistință respectarea și executarea legilor, fiind de credința, că legile pentru aceea au fost aduse, ca respectate și executate să fie!

Dar' fiind-că chestia astăzi viu discutată în presa din regatul român va avé, cum am spus și cum presupunem, resunet în presa magiară, ținem să o spunem din vreme cetitorilor, pentru-ca să fie orientați în cauză.

Înainte cu vre-o treizeci de ani călugărițe rom. catolice au primit permisiune de la guvernul României să deschidă în țera românească mai multe

pensionate de fete. Concesiunea li-s'a dat sub condițiunea de a fi respectate din partea lor legile și programele de învățământ din țera românească, și de a se feri de ori-ce tendință și încercare de proselitism. Sub aceste condițiuni au fost deschise pensionate rom. catolice de fete în București, Iași, Galați și Craiova, puse toate sub conducerea călugărițelor aduse din Germania.

Se pôte, că la început călugărițele și mai marii lor se vor fi conformat întru toate condițiilor puse din partea guvernului român atunci când le-a primit în țera; dar' în cursul anilor, întărindu-și bine poziția în regatul român, au început a se simți ca acasă, și a face și a dispune, nu așa cum cer legile și interesele țerii românești, ci cum pretend interesele catolicismului; au început a nu mai respecta legile țerii referitoare la instrucție, și au început a propaga pe față ură în contra ortodoxismului și în contra neamului românesc.

În urma număróselor plângeri adresate în privința acésta guvernului român din partea părinților cari aveau fete în aceste pensionate, domnul ministru de instrucțiune *Spiru Haret* s'a văduț îndemnat să facă cercetare severă, care a dat următorul rezultat:

S'a dovedit, că într'adevăr, în aceste institutivetele de lege ortodoxă *vin îndemnat să trecă la catolicism, ori chiar să se călugărescă*. S'a dovedit, că elevele nu dau examene și la școlele statului, așa cum dispun legile țerii, că se întrebuintează manuale *netrănușite de ministeriu*, și personal didactic *neautorizat din partea guvernului*; că educație religioasă elevele ortodoxe nu primesc de loc, ci *sunt obligate să meargă la capela rom. catolică*.

Guvernul român a provocat direcțiunile acestor institutivetele să delature aceste neajunsuri și să se supună legilor și regulamentelor aflătoare în vigore, ear' pentru elevele ortodoxe să angajeze câte un preot ortodox care să le predee religiunea.

Și ce au răspuns direcțiunile? Că autoritățile lor superioare se află în străinătate. Vor cere deci întâiu avisul acestora și apoi vor da răspuns guvernului român!

În fața acestei dovești nouă de neșupunere, ministrul român de instrucție a decretat *darea în judecată* a direcțiunilor acestor institutivetele, asupra cărora consiliul permanent de instrucție va avé să se pronunțe în 6 Septembrie st. v.

Așa stă chestia cu pensionatele rom. catolice de fete din România, chestie pe care o parte a presei din regatul român ni-o presintă ca propagandă periculoasă r. catolică în țera ortodoxă românească, ceeaaltă parte ca slăbiciune a guvernului român, care *a permis*, ca în România catolicismul să se întărească atât de tare, în cât să pótă da pept cu legile țerii și cu dispozițiunile guvernului, ear' presa de la noi sigur că o va presenta ca act de nedreptate, de urmărire, de persecutare, îndreptat în contra nevinovatelor călugărițe r. catolice cari răspândesc lumina și cultura în întunecatul Orient. Fie-care prinde adevăc chestia din punctul seu de vedere și astfel o judecă. Cetitorii nostri, cunoșcându-o bine, încă vor puté să și facă singuri judecată asupra ei, și judecata lor nu pôte să fie alta de cât aceea, că guvernul român a procedat foarte corect, pentru-că stat în stat nu se tolerază nici-unde, mai ales atunci, când voiesc să se meze stat în stat aceea, cari sunt numai tolerați în stat. De altă parte însă, cetitorii nostri își vor pune sigur și întrebarea următoare: *Ce lipsă au părinții ortodoxi din România să și deefetele la învățatură în pensionate r. catolice*, când în țera românească sunt destule școle de fete, particulare și de ale statului, românești și ortodoxe? O întrebare, la care răspunsul ar trebui să-l deefaceia pe cari îi privește. Și adevăc fie-care sie-și!

Din Brad.

Adunarea generală a „societății pentru crearea unui fond de teatru român”.

Ținută în Brad de la 15/28—17/30 August 1904.

Brad, 8 Septembrie n.

(Fine.)

Membrul Dr. P. *Opriza* face cunoscut că preotul Ioan *Velovan* din Rusca, odinioară fost profesor la gimnaziul din Brad, a trimis 100 esemplare din piesa sa teatrală „Grănițerul”, cu scop de a se vinde și suma ce va încurge să se predee fondului de teatru. Se primește cu plăcere și autorului se exprimă mulțămintă.

Esauriată fiind ordinea de zi, și fiind deja la unu după amiază, presidentul Iosif *Vulcan*, adânc emoționat exprimă calduróse mulțăminte zarandenilor pentru rezultatele, cari au întrecut ori-ce așteptare în totă privința. Termină astfel: „*Inchin steagul societății teatrale, al Thaliei române, înaintea steagului cultural, care de mult falfăie mândru și falnic în inima Zarandului, care din nou a dovedit, că arde în flacăra iubirii de neam, că spiritul fericitului Dr. Iosif Hodoș e viu încă și are aderenți vrednici*”. Cu ochii scâlțași în lacrimi își ia ilustrat president rémas bun de la bravii zarandeni și declară adunarea generală pe anul 1904 închisă.

Adunarea erumpe în aclamări însuflețite la adresa presidentului și a comitetului; ear' protopresbiterul *Vasilie Damian*, vrednicul president al comitetului aranjator, mulțămeste în numele zarandenilor presidentului și comitetului pentru onorul făcut Zarandului, și pentru conducerea înțeleptă a societății. Binecuvintéză societatea, conducătorii și membrii ei, și rógă pe Atotputernicul Dzeu să împlinescă visul de aur al fericților fundatori.

Astfel, întré ovațiuni, salutări și îmbrățări cordiale s'a terminat ședința II. a adunării generale.

După ședința presidentul cu stimata dómna, vice presidentul cu stimata soție și secretariul, însoțiți de vice-presidentul comitetului aranjator au făcut visite pe la inteligența română din Brad (oficiilor făcuse deja în ziua I., dar' din cauza plóiei și lipsei de timp fisic, n'au putut visita și pe ai nostri).

FOIȘORĂ

Din cronica parohiei gr.-ort. române a Mănăsturului-unguresc.

De Gavriil Hango, preot.
(Urmare.)

Curatorul acesta însă — nu se spune din ce cauze — neputându-și împlini datorițele, în Maiu a fost înlocuit cu *Grigorie Burca*, care a funcționat până în anul 1864. Sub curatorul acesta s'a câștigat prin ajutorul preoților de la cele trei biserici (gr.-or. și ev.-ref. din Mănăsturul-ung. și gr. ort. din Mănăsturul-rom.) dreptul pentru vinderea sării, a cărui venit în părți egale avea să între apoi în lada acestor biserici. Până aci dreptul acesta a fost a proprietarului *B. Kemény Ferencz*, dar' el l'a cedat acestor biserici.

În anul 1862 se amintește, că din venitul acestei arânđi de sare s'a cumpărat cărți de școlă pe séma copiilor orfan, Manuducerea, Instrucția școlară, și alte lucruri pentru trebuințele învățatorului. Tot în acest an s'au luat de la judele comunal *Nich ta Goia* în păstrarea bisericilor obligațiile de stat și s'au

ridicat interesele după ele de pe 4 ani espi-rați. Cu multă amărăciune amintește și aci preotul cronicariu, cum s'au sfit un român și un magiar (*Flore Zirbo* și *Varga János*), cari n'au voit ca obligațiunile de stat să fie declarate de proprietate a celor două biserici (gr. ort. și ev.-ref.), dar' nu le a succes planul, căci deșisă preoților a fost: *înaintel* Obligația Rouănilor a fost în valóre de 1060 fl., ear' a ungurilor de 340 fl., de-óre e românii au fost dat mai mult în împrumutul împăratului. În anul 1863 s'au luat măsuri pentru îngrădirea din nou a bisericeii și școlei, pentru acoperirea turnului bisericeii și pentru zidirea unei școle de pétră, ear' în anul 1864 din venitul bisericeii se deto în plata învățatorului pe lângă plata de până aci încă 12 vici de g.ău.

La începutul anului 1864 dându și fostul curator abdicerea, în locul lui a fost ales *Ioan Dan*, care a primit spre administrare pe lângă ceeaaltă avere bisericească în fondul șolar un capital de 339 fl., sporindu-l apoi cu oferte benevole de câte 1 fl. încă alor 16 parochieni. Dar' mai târziu dându-se lenevirii cu privire la incassarea intereselor după banii bisericești, și preotul fiind foarte necăjit pentru pierderea vederii soției sale, și așa ne mai putându-se interesa de administrarea averii

bisericești, numai cu greu s'a putut plăti un loc lângă școlă, cumperat de la preotul *Petru Fodor* din Mărișel.

În anul 1866 a fost ales curator *George Goia*, dar' acesta în August muri, fără a puté a óte datoriile de la foștii curatori și interesele de prin stat. Deci tū ales curator pe restul anului *Gavriil Condor*, sub care ómeni străini de biserice, și anume *Irimie Abrudan* cu soția sa *Maria Goia*, cari încă din anul 1861 țineau arânda sării, au făcut cercare ca să și pèrdă bisericile dreptul de vinderea sării, dar' — fiind cu grijă preoții — fără rezultat.

În anul acesta la 21 Octobré s'a ținut în Mănăsturul unguressc la ordinul fericitului Metropolit *Bar. Șaguna* un *sinod protopopesc* sub presidența comisariului consistorial *Petru Roșca*, protopopul Ungureșului și paroch în S.-Petru, în care sinod s'a decís, ca „*Ex Sa să b. nevoias a a denumi un administrator, și anume pe fiul ppului A. Moldovan, până la reînșănătoșarea au mórtea ppului, și după mórtea acestuia denumitul administrator să se desbrace de acest nume în paroch, și să fie o altă alegere de protopop*”. Tot la acest loc amintește cronicariul, că „*Noi mănăsturenii pre lângă tóte, că ne constete acest sobor la 27 fl. v. a. totuși ne ținem mândrii, căci și-au adus aminte Metropolitul de autonomia veche*

a protopopiatului, care aci fusă până la a' 1817, când după mórtea Pp. *Ioan Popoviciu* s'au strămutat la Cluj, apoi ear' veni la Că-lata, și dóră va veni la a sa veche vatră de mai nainte”.

La 1 Ianuarie 1867 a fost ales curator *Gavriil Condor* (Cucu) sub care la străduința parochului cronicariu s'a făcut pace cu *Irimie Abrudan* și soția sa pentru arânda sării, îndatorati fiind acestia prin lege a da bisericeii noastre în fie-care an câte 8 fl. venit.

Pe anul 1868 și 1869 a fost ales curator *Ioan Nistor* sub care s'a făcut gardul de pétră dealungul ulicórei ce duce la biserică — pe latura de cătră casa parochială. Aci se amintește, că în parochie pe atunci erau 150 familii.

În anul 1870 a fost curator *Michael Tă-mășu* (venit din Mănăsturul-romănesc), despre care se zice, că și nóptea mergea la preot în cas de lipsă și întreba: ce am a face părinte, în lucru acesta și acesta? Dar' nici el n'a putut plăti de tot locul cumpărat de la popa din Mărișel.

(Va urma.)

La 3 ore comitetul întreg și alți onorațiori au prânzit împreună la masa ospitală a vrednicului protopresbiter-president V. Damian. Erau peste 20 la masă și n'au lipsit nici toastele entusiaste. Alți oșpeți se aflau la masa ospitală a profesorului St. Albu, avocatului Dr. I. Papp etc., așa că nu cred să fi rămas vre-unul negăzduit. La 5 ore s'au continuat vizitele. Pe la 6^{1/2} ore s'au terminat. Ear' alți oșpeți și-au îndreptat pașii spre Cebea la „goronul cel sfânt“, să se închine mormântului eroului martir, alții s'au dus la steampurile de la Gura-Barzii, să admire această minune neîntrecută a științei montanistice, să privească aurul scos din munții noștri.

Pe la 9 ore s'era publicul iarăși se adunase la „Central“ la petrecerea cu joc. Dacă biserica trebuia să fie de trei-ori mai mare, spațioasă sală de la „Central“ încă ar fi trebuit să fie și ea barem de trei-ori mai mare. Prezenți erau presidentul și întreg comitetul, apoi public atât de numeros, de țese umplea inima de bucurie și mândrie. Și tot ce era, era românesc; numai cavalerescul protopretor Krasznay Oliver cu fratele sau Béla, primariul Bradului cu familia lor, nu erau români de origine, — dar' de sigur cu simțeminte corecte. Par'că erau superbi de vrednicia românilor. S'a întins apoi o horă mare și frumoasă, țese părea că n'o să se mai termine. La cadrulul I. V. Goldiș a scris numele tuturor dōmnului și domnișorelor cari au participat, erau 68 dōmne și 37 domnișore. Probabil vor fi fost și mai multe, dar' era greu a le număra. Cadrulul I. s'a jucat de câtră 70 părechi, într' cari și zeloșii presidenti Vulcan și Onițiu, jucându-și imprumutat dōmnele.

Costumele naționale au fost foarte rare. Abia 7: dna Draia (Crisior), dna Stoiu (Brad), dōra M. Roșca (Seliște), Il. Toderăș (Crisior), dna Z. Condor (Călățele), dōra Golcea, etc. Bine a zis protopresbiterul V. Damian, că în privința costumelor naționale se observă un regres chiar și numai față de anii 1890—1895.

În pauză publicul a fost desfășurat de Giuț cu piese naționale, de dōrele Maria Cristea și Ionescu cu doine naționale, ear' de I. Mateiu, „Barbul Zarandului“, cu posii locale acompaniate de violonă de însuși cântărețul.

Astfel a sburat nōptea. Deja era ziuă când Giuț ni-a abzis serviciul, deplin mângăiat și îndestulit, și a plecat spre Abrud, unde a fost — aur mult.

Deja la 9 ore dimineța, ziua a treia, Marți, zi curată ca de Maiu, publicul era gata de excursii. Unii plecau spre Deva, ca de acolo să cobōre în câmpiile Banatului, alții spre Abrud, ca de acolo să străbată în Valea Ampoiului, și de la Zlatna să și continue calea spre casă, ear' alții, credincioși programului, plecară în jos pe Valea-Crișului alb. Trecurăm peste Mesteacăn. Nu departe de drum se află o colină, la stânga spre Baia-de-Criș, în vârful colinei o cruce simplă, dar' stântă. Acı fusese pe la anul 1784 biserica unde Horia cu tovarășii sei juraseră că vor muri pentru libertatea fraților lor. Ne-am închinat și am trecut. În curând ajunserăm la Cebea, la „goronul sfânt“, la „mormântul sfânt“, la lăcașul măreț frumos decorat, panteon pentru trei fericiți binefăcători ai fondului gimnazial: T. Pop, Z. Werner și T. Zeriu. Care de care se desfășoară în umbra libertății și își împodobia peptul căto cu o frunză din falnicul stejar, și portmoneul, inima, sinul, câte cu un fir de țerină de pe mormântul sfânt. Am intrat apoi în biserica decorată cu arcuri de tricolor național și ne-am înscris în cartea de aur, donată bisericii de fericitul metropolit Miron la 1896, când a sfințit-o. Am privit cununa tinerimei, etc. Apoi ne-am închinat și am plecat.

Din cimiteriul de la Cebea se vede Baia-de-Criș cu turnurile mănăstirii rom.-cat. Baia-de-Criș ne aduce aminte de timpuri de mărire, 1861—1875. De acı a porces viața națională a Zarandului, aici a trăit Hodoș, Frâncu, Secula, T. Pop etc. Să mergem deci la Baia-de-Criș!

Zis și decis. Plecarăm la Baia-de-Criș. Acı cercetarăm pe membrii fondatori și ordinari ai societății noastre: vechiul P. Gligor, spirit întreprindător și muncitor, comercian-

tu harnic și ospital Romul C. Coțoiu și bravul medic Dr. Nicolae Bobu, care credincios oficiului seu iubește tot ce'i omenesc, dar' bucuros se jertfește ori-când pentru ce'i românesc. Și el ca tot românul adevărat are convingerea, că numai cel-ce își iubește neamul e iubit și respectat de neam și străin.

De la Baia-de-Criș, unde excursionistii au fost întimpinați cu deosebită căldură și dragoste, unde pe lângă inimi curate aflarăm și mese încercate, de la cognac până la șampanie, de la friptură de purcel până la fel de fel de tortate gustuōse, ne-am reîntors la Brad. La 2 ore eram deja în casa și la masa vice-presidentului comitetului aranjator. Acı era vener. president Vulcan cu dōmna, directorul V. Onițiu cu soția, dl Goldiș cu dōmna, Dr. Blaga, artistul Bărsan, ppresbiterul Damian cu dōmna și dōra și alți tovarășii.

După un prânz scurt, și recreare cu toaste animate, la 4 ore d. a. plecarăm la steampurile de la Gura-Barzii. Abia sosirăm, când sosi și directorul Fr. Menking, care timp de 1^{1/2} oră ni-a arătat și explicat toate mașinariile însoțit de 2 hutmani. În fine ne-a invitat în casina werkului și tractat cu ospitalitate, dându-ne informații despre tot ce l'am întrebat referitor la mine. Ear' când stelele răsăriseră ne însoți până la Brad, petrecându-și cu drag oșpeții, pe ilustrul president și stimata dōmnă, cărora le oferise de bună voie un palat cu cuartir cu toate comoditățile.

Astfel am ajuns Marți s'era. S'era de recreare, de povestit în familie și nōpțe de odihnă.

Mercuri la 11 ore am convenit de nou în casa ospitală a preotului Petru Rimbaș. Ne-am grupat în jurul ilustrului president și ne-am fotografiat, atât membrii comitetului central, cari se aflau încă în Brad, cum și mai mulți membri ai comitetului aranjator și cei aparținători lor.

Mercuri la amiază dl president și dōmna au plecat de la Brad spre Arad, ear' d. a. demnul vice-president și dōmna spre Deva—Brașov; Mercuri s'era cei rămași în Brad au mai convenit la o s'era de adio. Musica lui Priculicu, sosit numai atunci de la sesonul din Măneasa, de nou ne-a pus în mișcare. Joi dimineța zelosul membru al comitetului V. Goldiș plecă spre Beiuș, Oradea-mare, și astfel noi brădenii am rămas, — nu singuri, ci cu suvenirii plăcute, cu speranțe dulci, că vor mai sosi zile când eară ne vom vedea.

De când ne am despărțit trupește, aprōpe fie-care zi ne aduce câte un dulce salut de la careva dintr' scumpii oșpeți, cari cu drag își reamintesc zilele petrecute în Brad și ospitalitatea aflată aici. Suntem fericiți că ni-s'a dat ocaziune a întări nouse legături de dragoste, iubire și muncire pentru promovarea culturii naționale.

În decursul serbărilor atât esposiția, cât și gimnaziul au fost vizitate de oșpeți aleși și public numeros. Obiectele espuse au fost admirate. S'au distribuit premii de câte 10, 5, 2 și 1 cor., peste 100 cor., și s'au distribuit diplome. Presidenta reuniunii femeilor din comitatul Hunedōrei pōte fi mândră de brădene, cari cu destulă diligență au realizat ideea dată. De ce riu, ca cât mai curând să vedem și în Brad o filială de a reuniunii. Ar avē cu ce se ocupa.

Bilanț esact despre toate venitele de la concert și petrecere voui prezenta numai după 2/15 Septembrie a. c., deōre-ce unii colectanți m'au avisat că până atunci își vor trimite și ei listele lor. Dr. P. O.

Revistă esternă

Pretensiunile Albanezilor. Cei mai înverșunati dușmani ai reformelor impuse de puterile europene a fi introduse în Macedonia și Albania sunt Albanezii, cari deja la vestea introducerii reformelor au protestat și protestului lor au dat aplomb și prin turburări continue, așa că guvernul turcesc s'a vădut necesitat să trimită la fața locului trupe, cari să țină în frâu mișcarea albaneză.

Despre fazele mai nouse ale acestei mișcări se raportēză din Constantinopol următoarele: Din Scutari și Trana au plecat în sandjaciul Dibra două bataliōne, ca să iee la gōa banda albaneză. Sachir pașă, valiul din Cossovo, a sosit la Prizrend cu două svadrōne de cavalerie. Numărul liumailor (seminții al-

baneză) adunați în oraș a crescut la o miie; sunt provēzuți cu arme, locuiesc în hanuri și i' prevede cu vuptuale orașul. În una din zilele trecute o deputație condusă de șeful lor Zasco Ramadan (căpitan de artilerie desertat) și de agitatorul Nezir Arif s'a prezentat la guvernatorul de acolo și i-a prezentat următoarele pretensiuni: Tuturor exilaților să li-se permită reîntōrcerea la vetrele lor; toți arestații să fie puși în libertate; darea pentru vite să se casseze; comisiunile de reforme din Prizrend și Liuma să fie revocate; gendarmii și poliștii creștini să fie dimiși; clopotele bisericilor ortodoxe și rom. catolice să fie date jos; școlele rom. catolice să fie închise; călugărițele misericordiane să fie espulsate; Zasco Ramadan și Nezir Arif să fie avansați.

Guvernatorul li-a promis că va telegrafa la Constantinopol pretensiunile.

Băncile nōstre în serviciul culturii.

Mercurea, 12 Septembrie n.

Institutele nōstre de bani, după cum e știut, nu urmăresc numai scopul de a da acționarilor dividende grase, ci scopul lor în prima linie este, pe lângă oferirea de împrumuturi eftine, să dea din venitele anuale ajutoare instituțiilor culturale și peste tot a sprijini mersul înaintării poporului nostru.

După cum sunt conducătorii lor: unele din aceste institute au în vedere acest scop mai mult, altele mai puțin, dar' aprōpe fără abateri îl urmăresc toate.

De sine înțeles, că cele cu mai bună dare de mână servesc ș opul cu ajutoare mai însemnate, ear' cele mai tinere și prin urmare cu mai puțină dare de mână, în proporția puterilor lor.

Intrē institutele nōstre de bani cari mai ales binele public și ajutorarea instituțiilor culturale le au în vedere, putem pune și „Cassa de păstrare din Mercurea“ societate pe acții, care de-și abia 7 ani numără de la înființarea ei, atâtea exemple ne ofere pe acest teren.

Nu ar fi de lipsă să divulgăm astfel de lucruri, cari după cum zice proverbul: „fapta bună de sine se laudă“, dar' pentru a ne face o mică idee despre acest institut, nu va fi, cred, fără folos, a arăta un singur exemplu.

Pe baza statutelor, de a da jumătate din interesele fondului de rezervă pentru scopuri de binefaceri, conducătorii încă la înființare, în 1898, au decis ajutorarea comunei parochiale Mercurea, care deocamdată s'a aflat a avē cea mai urgentă trebuință de ajutoriu.

Astfelu, adunând an de an acest venit cu interesele sale, la finea semestrului I. din a. c. a achitat pasivele comunei parochiale provenite din cumpărarea actualului local de școlă în 1895 și a unor datorii mai mărunte făcute pentru susținerea școlii, cu nu mai puțin de cât 4000 cor., și patru mii corōne.

Totodată, considerând membrii institutului „Cassa de păstrare din Mercurea“ starea comunei parochiale de acı, în adunarea generală din acest an au decis a da și pe viitoriu aceleia jumătate din interesele fondului de rezervă ca rentă pentru susținerea instituțiilor culturale.

Cu acest nou ajutoriu, la neobosită stăruință a conducătorilor „Casei de păstrare“ s'a pus la cale zidirea unui nou local de școlă, fiind cel actual excepționat din partea organelor statului.

Dar' nu numai că bunii conducători ai acestui institut de bani au alergat într' ajutoriu parochiei Mercurea, ci pe lângă finanțarea aiacerii în bună regulă, s'au îngrijit, ca lucrul să fie bine întocmit în toate drecțiunile, conducând cu mult zel și tact afacerea, pentru-ca obolul dat să fie bine întrebuințat și rōdă să aducă.

Astfel zidirea noului local de școlă se va începe încă în tōmna acestui an, așa că la anul să pōtă fi predată destinațiunei sale.

Multă recunoștință merită deci din partea comunei parochiale Mercurea conducătorii acestui institut de bani pentru nobila faptă, care va rămâne document neperitoriu pentru viitoriu îndepărtat al parochiei. „Casei de păstrare din Mercurea“ să-i dorim deci prosperare în toate, ear' conducătorilor ei vrednici: viēță îndelungată, ca în șirul începūt de fapte nobile să lege multe binefaceri pentru poporul nostru și preste tot pentru înaintarea intereselor culturale românești!

Servēscă de viie pildă această faptă în stitutelor nōstre de bani din patrie.

Homo.

NOUȚĂȚI

Regele Carol în vizită la Viena. Pe baza unui raport telefonic din Viena ziarul „Az Ujság“ raportēză că în 27 Septembrie M. Sa împăratul și rege al nostru Francisc Iosif I. va primi în Viena vizita părechi regale a României. Din prilejul acestei vizite regale Carol va confera și cu ministrul de esterne Goluchovvki.

Urmașul lui Plehve. Ministru de interne al Rusiei, în locul lui Plehve ucis de bomba nihilistă, e numit prițul *Sojato-polsk-Mirski*, fost până acum guvernator în Vilna.

Inchiderea crișmelor pe timpul serviciului divin. Pentru închiderea crișmelor în Dumineci și s'erbători, ori cel puțin pe timpul cât durēză serviciul divin, în timpul din urmă au intrat la ministeriul de interne mulțime de petițiuni și representațiuni. Ca răspuns la acestea ministrul-president Tisza, ca ministru de interne, prin un circulariu adresat tuturor municipiilor enunță, că nu ține a fi oportună închiderea obligătoare a tuturor crișmelor în Dumineci și s'erbători. Sub alte considerațiuni cad însă crișmele situate în apropiere de biserică, cari din considerațiuni de moralitate publică, sub durata serviciului divin și a procesiunilor trebuie să fie închise. Dl Tisza pune mare pond pe opreliștele polițiale în privința acēsta și așteptă, ca acelea să fie observate cu cea mai mare stricteță, îndatorând pe factorii competenți să supravegheze și controleze cu mare atențiune executarea lor.

Daruri pentru biserică. Creștinii din Daia-română, Ilie Beda și veduva Paraschiva Beda au cumpărat un rēnd de vestiminte bisericesti cu 100 cor., Miron fiul lui Ilie Beda un prapor cu 20 cor., veduvele Leana Beda și fiica ei Maria Besoiu au cumpărat alt rēnd de vestiminte cu 100 cor., ear' femeile Paraschiva Cib a lui Samoilă, Maria Cib I. George, Ana Cib lui Visalon, Ana Cib I. Andreu, Angliția Bisboea lui Iosif și Veronica Putan lui Nicolae, ai căror bărbați sunt toți în „America“, au cumpărat un rēnd de vestiminte negre cu 60 cor. De Dzeu, ca darul lor să fie primit — și răsplătat de la Tatăl cel ceresc cu viēță fericită. — În numele poporului li-se aduce mulțamită publică. — Daia-română, 1 Sept. 1904. *Eustatin Cibu*, paroch.

Principele Bulgariei — în vizită. Luni la 4 ore după amiază M. Sa împăratul și rege Francisc Iosif I. a primit vizita principelui Ferdinand al Bulgariei. „Fremdenblatt“ scriind despre această vizită zice următoarele: „Prin atitudinea sa corectă, dovedită în interesul susținerii păcii, principele Bulgariei și-a câștigat îndreptățire de a fi primit amical și în firul contactului său cu cercurile competente pōte să se convingă, că Viena urmărește cu simpatie și interes progresul Bulgariei. Despre afacerile diplomatice bulgare regele nostru a conțerat până acum cu regele Angliei, cu proconsulul rusesc din Salonic, cu guvernatorul Cretei, ear' acum cu principele Bulgariei. Din acestea se cam pōte prevedē, că în ce direcție se vor dezvolta afacerile balcanice.“

La fondurile „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“ s'au mai făcut următoarele contribuții: Repausând membrul „Despărțământului femeiesc întregitor al Reuniunii“ soția de econom Ana Ilie Poșă din Porumbacul-inferior, următorii membri din comitetul dirigent al despărțământului au dăruit într' eternizarea memoriei răposatei, la fondul „Daruri de Crăciun s'aracilor noștri“, anume: Ana Aron, presidentă 40 filieri. Paraschiva Cioran, vice-pres. 20 filieri, Elena Sander, 40 filieri, Ioana Rebegea, Elena Morariu și Maria Grecu, fie care câte 20 filieri, Vic. Tordășianu, bărbat de încredere, Ioan Apolzan, notariu, fie-care câte 10 filieri, Elisaveta C. Pops, 20 filieri.

La fondul de 20 filieri pentru acuirea unei case cu hală de vânzare a mai dăruit dl Ioan A. de Preda, avocat fișcal consistorial, 5 cor., Vasilie Orăsan, paroch (San Iacob), 2 cor., Vasilie Ferghete, paroch (Dănc) și soția sa Maria Ferghete născ. Ghiran, ambii 2 cor., Iosif Olariu, inv. (Gurasada) și nepotul seu Siivu Rusu, stud. în classa II. gimn. (Sibiu); Augustin Cupșa, cleric curs II, fie-care câte 20 filieri. Toma Iancu, ospătariu (Sibiu) 50 filieri, Grigorie Bălan, cand. de cărți funduare (Cernăuți) 1 corōnă, avocatul Dr. Eugen Piso din Sibiu, a dăruit într' eternizarea memoriei mult regretat' sale verișore Cleia Piso, suma de 20 cor., din cari fondului de 20 filieri, 10 cor., fondului „Dr. D. P. Barciuanu pentru aj. toare ale sodali or fără de lucru“ 4 cor., fondului „Masa invēță elior“ 3 și fondului „Eduvelor și orfanilor meseriașilor români“, 3 cor. La cest din urmă Toma Iancu, ospătariu (Sibiu) a dăruit 50 filieri, m-i departe parochiu Ioan O. ou din Aciliu a dăruit într' eternizarea memoriei fi ei sale Stefania, 1 cor., ear' la fondul „Masa invēță elior“ sodalul măsar Const. Moga, 20 filieri.

† Dr. Emil Gerasim, avocat în Aiud, după lungi și grele suferințe, împărțit cu sfințite taine și-a dat sufletul în mâinile Ziditorului, Marți în 13 Septembrie n. la 6 ore a. m. în al 41-lea an al etății și al 11-lea al preafiericitei sale căsătorii. Rămășițele pământești ale defunctului, după binecuvântarea srierului se vor transporta la Petrilaca-română, locul nașterii lui, unde se vor așeza spre vecinica odihnă mâine, Joi, în 15 Septem. st. n. c. la 2 ore p. m. Fie-i țerina ușor și memoria binecuvântată!

† Ioan M. Rîureanu, fost director al liceului „Matei Basarab” din București, a răposat în București în vârstă de 73 ani. Însemnătarea i s'a făcut Vineri. A fost unul dintr-zei cei mai vechi și mai buni profesori și pe lângă activitatea de la catedră și-a căștigat deosebit meritul prin dezvoltarea sistului de cetit al tinerimii din deceniile ultime, pentru care broșurile (circa 36) „Bibliotecii Rîureanu” erau cea mai plăcută lectură. În această „bibliotecă” repositat Rîureanu a publicat aproape toate povestirile fraților Grimm, traduse de el din limba germană.

Muntele Athos — în flacări. Un foc mare s'a escat săptămâna trecută la mănăstirea grecească „Vatoped” de pe Muntele-Athos, de la care s'au aprins și alte mănăstiri din jur, cum și pădurile. Peste treizeci mii de călugări se trudiau să stingă focul, dar până Sâmbătă, când s'a fost trimis știrea la Constantinopol, toate silințele lor rămăseseră zadarnice.

Insigniile de încoronare, comandate de regele Petru Caragorgheviici pentru încoronarea ce se face Mercuri (Sfântă Maria mică), au sosit la Belgrad alaltăieri. Regele Petru și-a comandat nu numai coroană, ci și sceptru și mantie de încoronare (paliu). Sceptrul e împodobit cu o unică piatră prețioasă, luată din mauerul regelui Petru. Mantia e din vison purpuru venețian, lungă de 2-8 metri, lată de 3 metri, și e brodată pe ea cu fir de aur și argint emblema Sârbiei, pe care și mulțime de orni. Jur-impresjur e tivită cu sitorie (refec de blană) în lățime de doi centimetri, de la guler atârnă pe spate pelerin făcut din sitorie de hermeli siberian, ear' la pept are, pentru încopciat, zale de bronz aurit și ornate pompos. Cuptușala e de mătășă. Intrégă mantia are greutate de 24 kilograme.

Funcionariu de stat, de naționalitate magiară, dorește să învețe românește și în acest scop caută familie română la care ar pute să aibă prânzul și cina, cu începere din 1 Octobrie n. c. Informațiuni se dau din partea redacțiunii.

Metod nou pentru vindecarea cancerului. În ședința de ieri (13 Septembrie) a congresului medical din Berlin profesorul de medicină Petersen a raportat despre un nou metod al curării cancerului (racului). În raportul seu Petersen spune că i-a succés să vindece bôle de cancer prin simple comprese de sodă și prin frigorizare (a face să degere rana), fără să fi aplicat operația. Metodul cu razele Röntgen — după părerea lui Petersen — e periculos, fiind-că razele R. provocă pu-roirea ranei.

Cleveland—Sibiul. Eri, Marți, 13 Septembrie n. am primit în redacția o scrisore trimisă din Cleveland, America de Nord. A fost pusă pe post în Cleveland în 27 August n. și a sosit în Sibiul la 12 Septembrie n. I-a trebuit deci pentru facerea drumului Cleveland—Sibiul tocmai 17 zile. E departe America!

S'a perdut o traistă nouă de piele ver-zue, cu lanț lung, în care se afla un portmoneu de piele cafenie, și conținând câteva hârtii de 20 corone și de 10 corone, cum și câteva corone în argint. A fost uitată traista probabil pe o bancă în parc pe sub arini, cam pe la stea, ori apoi pierdută pe calea ce duce de la stea la cofetăria Saiser din parcul orașului. Oneștul aflător este rugat a o trimite proprietariului, Strada Gușteritei Nr. 22 și va primi remunerațiune potrivită.

Cucuruz de vânzare. Institutul de credit și economii „Patria” din Blaj vestește că a procurat din România (?) mai multe vâ-gone de cucuruz, de calitate foarte bună, pe care l' vinde țeranilor cu 2 corone 60 fileri ferdela.

Din fructele educației moderne. Terezia Boriny k, în etate abia de 13 ani, săptămâna trecută a beut otravă și după chinuri de două zile a murit în spitalul Rokus din Budapesta. Causa sinuciderii e — amor nefericit!

Vezuvul în funcțiune. Se scrie din Neapol, că de câteva zile Vezuvul a început de nou să verse lavă. Erupțiunile es din craterul principal, din care la anumite intervale erump mari masse de lavă și se scurg apoi pe csta muntelui. Norii de fum ce necontenit se ridică din crater, noptea lucesc în lumină purpurie, căpătată de la focul din crater.

Lipsa de nutreț. Săptămâna trecută (Vineri) ministrul de comerț a comunicat tuturor reuniunilor economice lista celor cari până acum și-au înștiințat la ministeriu nutreț de vânzare, îndatorându-le să aducă lista abtista la cunoștință.

Furnisare de cloțani. În Rio de Janeiro se înmulțiseră cloțanii șsa de mult, în cât pentru pustiirea lor magistratul a publicat premiu: de fie-care cloțan ucis circa 30 fileri după valuta noastră. La câteva zile după această publicare magistratul plătia zi de zi sute de premii pentru cloțanii ucși, dar în oraș tot nu se micșora numărul celor vii. În urmă s'a aflat, că s'a fost constituit o societate pe acții, care adura cloțanii de prin toate părțile țerii și i presenta magistratului, ca să plătescă pentru uciderea lor premiul. Societatea făcea câștig bun, căci ea nu plătia nimic pentru cloțani, cel mult spese de transport, ear' de la oraș incassa câte 30 fileri de fie-care cloțan. Pres denții și cincisprezece membri ai societății au fost areștați și dați în judecată pentru înșelătorie.

Veste bună. Mulțimită progresului făcut de chimia modernă a succés a se găsi un remediu contra celei mai înfricoșate bôle a omenirii, contra tubercolosei. Remediu acesta e „Sirolinul” un sirup probat de numeroși medici și clinice însemnate, care pe lângă efectul seu miraculos posedă avantajele de a avé miros plăcut și gust bun. Sub influința „Sirolinului” se micșorează înțată tusa și flegma, se îndurpă și apicșorul de crește greutatea corpului, ear' schimbările corpului în plămâni dispar. Acest rezultat favorabil se pôte spera cu atât mai vârtos, cu cât mai de timpuriu se întrebuințază „Sirolinul”.

Cărți și reviste.

„Curs practic de constituția patriei, sau drepturile și datorințele cetățenești pentru școlele populare”, de Iuliu Vuia. Editura librăriei Ciurcu (Brașov). Prețul 40 fileri.

Fie-care pasere pe limba ei piere!

Brașov, 26 August v. (Urmare).

Fânul de armare e mai scump acum și prin urmare nu e justificată scăderea prețului cu 50 lei la claie.

Creditorii au crescut cu lei 39-90 de sigur dând moșiei contra-valore, care trebuie că e undeva, căci altcum trebuie că avem și aci „aller-changer”.

Mi-se va obiecta că în 2 luni s'au plătit lefuri și alimentațiune etc. Adevărat! Inșă acesta nu face de cât aproximativ la zecea parte din diferința totală, sau cam lei 1500 pe lonile Ianuarie—Februarie, când nu este munca câmpului.

La acesta opun eu, că de-și anul agricol s'e închee la 29 Februarie, nici lefuri, nici întreținere, nici alte spese, nu pot trece peste intervalul de 12 luni. În bilanțul din Decembrie 1903 acest interval e lungit la 16 luni și în cel din Februarie chiar la 18 luni.

Astfel afară de amortisarea inventariului eu nu găsesc nici ri justificarea scăderii de la bilanț și nu pot admite nici că s'a făcut: „aller-changer” à la „Gazeta”.

De aceea ori-ce om nepreocupat îmi va da dreptate, când susțin cu totă hotărîrea afirmațiunile mele basate pe bilanțul din 31 Decembrie 1903, singurul esact și real.

Am afirmat:

6. Amortisarea și tantiema fac la un loc lei 6900.

„Gazeta” constată:

6. În nr. 181 pag. 3, col. 2—3, publică un nou bilanț la activ cu lei 90,382-20 analog celui din 29 Februarie 1904. La pasiv însă pune:

Sald de interese . . . . . lei 1867-35
10% beneficiu administratorului „ 2776-50
Lei 4643-75
Adaugând amortisarea . . . . . „ 3152—
Obținem în total . . . . . lei 7798-75

Va s'e zică considerând și interesele (cari eu nu le-am știut și le-a făcut comitetul nou) de lei 1867-35, suma arătată de mine sub 75, ear' fără interese e numai de lei 5931-40 sau cu lei 968-60 mai mică de cum am zis eu.

Observ însă că tantiema administratorului la tot cazul va fi mai mare, căci profitul net trebuie evaluat după bilanțul din Decembrie 1903, dar în prețurile actuale ale porumbului. Dar' corresponsătorii ș profitul net va fi mai mare de cât cel arătat și prin urmare va acoperi din destul nu numai saldul de interese, ci și tantiema mai mare și va da și pentru biserică un profit net mai mare de cât cel arătat.

Prin urmare și aci iarăși e pe partea mea.

Am afirmat:

7. Că pentru singurul an de experiență pentru vechiul comitet regia a dat rezultate strălucite și un venit material sigur și îmbucurător, adevc peste arênda vechiă un venit net de lei 40,000.

„Gazeta” constată:

7. În nr. 181 col. 3 „un profit net de lei 11,332-80”.

Aci natural că iarăși nu mai putem fi de acord.

Dovedită odată temeinicia bilanțului din 31 Decembrie 1903, care arată profit net lei 41,422-85, urmază să adaugem și să scădem de la acesta sumă diferințele, ca să aflăm starea actuală.

Astfel avem de adaus la . . . lei 41,422-85.

- a) Diferința întră valorea à 530 chile porumb cu 70 lei sau lei 37,100 și lei 30,000 luați în acest bilanț sau . lei 7,100—
- b) Diferința la valorea fânului și paielor cu cel puțin . „ 320—
- c) Diferința de spese și salare pe 4 luni, căci anul nu pôte cuprinde 16 luni sau 18 luni, circa . . . . . „ 3,000—

Și obținem profit . . . . . lei 51,842-85

Din aceasta subtragem:

- a) Amortisarea inventariului . „ 3,194-60
- b) Interese . . . . . „ 1,867-35
- c) Tantiema administratorului la lei 46,780-90 . . . . . „ 4,678-10

Total . . . . . lei 9,740-05

Și astfel tot mai rămâne pentru biserică azi un profit real de lei 42,102-80 din regia anului 1903.

Valorarea inventariului de lei 31,589-30 cu lei 6000 e chestie de apreciere. Ba s'ar găsi pôte cineva s'e l' cumpere și numai cu lei 5000 ori și mai ieftin la vânzare forțată, de-și s'au operat pe el lei 2,000 (v. „Gazeta” nr. 159 pag. 3 col. 2, nota).

Tot asemenea spesele de lei 2500 făcute cu publicări, licități, diurne etc. înainte de regie, neavând nici în clin nici în mănecă cu regia, nu pot intra în acest cont.

Prin urmare profitul afirmat de mine cu lei 40,000 e cu mult mai mic de cât rezultă azi profitul real cu lei 42,102-80 din regia anului 1903. Causa acestei orșteri e urcarea prețurilor cerealelor și nutrețurilor din România.

Deci și aci am susținut adevărul.

Am afirmat:

8. Experiența anului al 2 agricol 1904 a făcut noul comitet și nu o cunosc din acte, ci numai din informațiuni demne de credință.

După informațiunile mele primite și în scris și verbal de la 3 persoane la 17 Iulie v., când bucatele nu erau trecreate și porumbul sta bine în urma unei ploii favorabile, anul agricol 1904 avea s'e de un venit curat de aproximativ lei 11,250.

„Gazeta” constată:

8. În nr. 182 pag. 3 col. 2, „că anul 1904 se balansază cu o pierdere de lei 39,549-30. Aci iarăși nu mai suntem de acord.

Mai întâiu observ, că eu am vorbit la 17 Iulie, pe când raportul citat de „Gazeta” e din 9 August, sau un interval de 3 săptămâni, care în anul acesta de secetă trage greu în cumpenă.

Al doilea: o informațiune putea fi și greșită, fără ca din aceea să rezulte pentru mine vre-o vină.

Cu toate acestea se comparăm datele mele cu ale „Gazetei”.

Am zis că rezeta ar fi:

Grâu . . . . . de lei 48,000—
Mazere, orz, ovés, ... „ 1,200—
Porumb . . . . . „ 24,000—
Erbărit, fân, etc. . . . . „ 16,000—
Total . . . . . de lei 89,200—

„Gazeta” constată, că s'au recoltat 412 chile grâu, scotit cu prețul mediu din 25 l. c.

de lei 100 chila, obținem . lei 41,200—
Mazere, orz, orzică, ovés . „ 1,600—
Zonă păstrată pentru curte . „ 200—
Pășune acordată . . . . . „ 16,000—
30 chile porumb, cum arată „Gazeta” à 70 lei . . . . . „ 2,100—
Fân făcut, otavă după ploii, tomat, emat și primăvărat de oi, vîndare de paie de grâu și altele . . . . . „ 2,000—

Am avé produs total de . lei 63,100—

Spese maximale:

Arênda . . . . . lei 46,000—
Cheltuelile de . . . . . „ 26,000—
Total . . . . . lei 72,000—

Din această combinațiune ar rezulta pentru anul agricol 1904 un deficit de lei 8900, nici decum însă de lei 39,549-30, cum dă „Gazeta”.

Observ însă, că acest bilanț e o pură ficțiune, pentru-că o recoltă de 30 chile de porumb e o absolută imposibilitate.

Pretenșiunile de la țerani trebuie neapărat să se incasseze în ani buni, cu do-bânda lor.

După ce bilanțul trecut a fost calculat dela 1 Sept. 1902 până la 31 Decembrie 1903, bilanțul actual pôte cuprinde de la spese numai restul de 8 luni, cât mai trebuie până la 2 ani.

Astfel deficitul ar fi maximum Lei 8,900 pentru anul 1904, în loc de profit arătat de mine ca Lei 11,250—

În această afirmațiune admit, că ași fi greșit, ceea-ce însă se va pôte vedé numai după reașierea recoltei. Vina însă nu o port eu, ci seceta, care la 17 Iulie a. c. când am scris eu, nu făcuse încă pagubă, așa ce totă lumea aștepta după ploia anuală o recoltă bună de porumb; ear' în 3 săptămâni până la 9 August a. c. se zice că ar fi nimicrit ori-ce speranță de recoltă. Dór' nu cumva „Gazeta” va pune și calamitățile elementare în sarcina mea!

Am afirmat:

9. Regia proprie a produs în 3 ani cu Lei 51,250— mai mult de cât arênda veche.

„Gazeta” constată:

9. În nr. 182. pag. 3. col. 2. „Resultă după 2 ani de regie proprie o pierdere de lei 28,216-50. Diferința ar fi numai sumulița de lei 79,466-50. Frumos „aller changer”.

Faptul demonstrat e însă:

Anul 1903 profit curat lei 42,102-80. Anul 1904 pierdere maximală Lei 8,900— Prisoș curat lei 33,202-80.

Prin urmare nici chiar calamitatea elementară, urmată după constatarea mea, nu pôte servi „Gazetei” ca argument pentru cele susținute de ea. Arseniu Vlaicu. (Va urma.)

Este recomandat de cei mai distinși profesori și medici ca remediu eminent contra: morburilor de plumâni, afecțiunilor organelor de respirare, ca bronchită acută, tusă convulsivă, mai ales este recomandată convalescențelor după influență. Promovéză apetitul și face s'e lătureză tusa și flegma, și face s'e inceteze ascuderea și în urma gustului și mirosului seu plăcut se ia cu plăcere și de copii. Se capetă în farmacii cu 4 cor. sticla. Cumpărătorul s'e fie atent, ca fie-care sticluță s'e fie provădută cu firmă și de: (216) 7—52

F. Hoffmann-La Roche & Co., fabrică chimică, Basel (Elveția).

Nr. 547 1904.

[267] 1-3

Concurs

In urma ordinului Preavenatului Conistoriu dto 15 Iunie 1904 nr. 5726 bis. și pe baza concludului sinodului parohial din 6/19 August a. c. se scrie prin această concurs pentru întregirea parohiei vacante **Borgo-Rus** cu termenul de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreună cu acest post de paroh sunt cele statorite în fasiunea c. B. pentru întregirea de la stat.

Concurenții au a-și înainta suplicile instruite conform legii cu calificațiune pentru parohiile de clasa I. în termenul deschis la oficiul protopresbiterului subsemnat.

Bistrița, în 10/23 August 1904.

In conțelegere cu comitetul și sinodul parohial.

Simion Monda
protopresbiter

Nr. 3433 1904.

[268] 1-1

Publicațiune.

Prin acesta se aduce la cunoștință, că **comuna Ludoșul mare**, aparținătoare cercului Mercurea, vinde prin licitațiune publică în 25 Septembrie n. c. la 11 ore a. m. în cancelaria comunală, din pădurea clasa de exploatare A., 885 bucați de lemne de stejar, prețuite cu 486.18 fm³ lemne de clădire și 915.08 fm³ lemne de foc.

Licitațiunea e verbală, însă se admit până la începerea licitațiunii verbale și oferte în scris, provăzute cu vadiu de 10% după prețul strigării.

Oferentul e obligat a declara în ofertă, că condițiunile de licitație și sunt cunoscute și se va conforma deplin aceluia.

Prețul strigării: 6205 cor. 78 fl.

Vadiu: 10% după prețul strigării.

Condițiunile mai deapropo se pot vedea la oficiul silvanal în Nagyszeben, la oficiul silvanal cercului în Mercurea și la primăria comunală în Ludoșul-mare.

Mercurea, 9 Septembrie 1904.

Pretorul cercului suprem:
Mangesius

Sbór'al noptii negru flutur...

de M. Eminescu. — Română pentru voce și pian de A. Bena. Prețul cor. 1.50, porto 10 fl. Se capătă la Librăria archid.

Indispensabil damelor **Cel mai bun cosmetic**

Frumseța femeieșcă

póte fi căștigată, potențată și menținută prin eminentul preparat chimice curat, ce nu conține nici mercuriu nici plumb, deci cu totul nestrictăcios și neunșuros

CREMA MARGIT

a lui **FÖLDES**
Scutită prin lege.

Acéșta universal renumită pomadă de obraz delătură după câteva zile pistruiele, petele de ficat, jubruțele, cari de piele și alte necurățenii de piele, netezește sbărcelele, crețele, semnele de vârsat și dá obrazului coloré albă, lucie și fină.

Prețul: borcanul mic 1 cor., mare 2 cor., Pudra Margit 1 cor. 20 fl., Săpunul Margit 70 fl., Pasta de dinți Margit 1 cor., Apa de obraz Margit 1 cor.

Cu ramburs sau pe lângă trimiterea înainte a prețului trimite pr. ducentul:

K. de FÖLDES, farm., Arad.

Se capătă în farmacia, drogerii și parfumerii. Deposit principal în Sibiu: farmacistii C. Müller și I. C. Molnar, G. Melzer, săpunariu, E. Rumler, și Parfumeria Melzer.

Falsificătorii se urmăresc **Efect grabnic miraculos**

(61 c) 5-5

Pentru domni preoți!

De la Librăria archidieceșană se póte procura

CONDICĂ

bine compactată în piele și cu păreți tari,

în care (conform circulariului consistorial numărul 2142 din 3 Martie 1903) sunt a se induce „momentele mai însemnate ce obvin în comună în decursul anului și cari merită a fi însemnate pentru posteritate.“

Conține 200 foi.

Prețul **6.60 cor.**, + porto postal **80 fl**

Epilepsia.

Cine suferă de epilepsie (nevoie), convulsii și de alte morburii nervoșe, să cêră broșură asupra acestora. Se capătă gratis și franco prin „priv. Schwanen Apotheke, Frankfurt a. M.“.

(90) 22-52

Un tinăr român se aplică imediat ca

practicant

în Librăria tipografiei archidieceșane pe lângă condițiuni favorabile.

Preferiți sunt cei cari au absolvat gimnasiul inferior.

Teodor V. Păcățian:

Istoriografi vechi, istoriografi noi , studiu critic în chestia vechii metropolii ortodoxe române	2.—	Coroane Cartea de aur , vol I. și II., broș. à 10 cor., leg. à 11-60	
Scopul în drept , traducere autorisată după Dr. R. de Jhering	8.—	Lupta pentru drept , traducere după Dr. R. de Jhering	2.—
Din legile ungare: Judecătoriile cu jurați	—80	Buna chivernisela , carte pentru toți, întocmită după ideile lui Sam. Smilles	—40
Istoria politicei , după Sir Frederick Pollok	1.—	Principiile politicei , după Dr. Holtzendorf	4.—
Libertatea , traducere după John Stuart Mill	2.—	Sâmbăta morților , dramă din popor în 5 acte, localisată după Raupach	—60

Tóte aceste cărți se pot procura de la Librăria archidieceșană din Sibiu (Nagyszeben)

Pianele Bösendorfer

stau și acum la locul prim, „afară de concurs“, și sunt în deobște recunoscute ca cele mai bune piane, atât pentru saloane, cât și pentru sale de concert. În Austro-Ungaria sunt neîntrecute. Dovada cea mai elatantă o dau programele tuturor pianistilor renumiți, cari în Budapesta, Graz, Praga, Viena etc., concertază exclusiv cu piane Bösendorfer.

Sunetul ales și puternic, de un farmec neasemănat, și minunatul mod cum se cântă la aceste piane, procură cântătorului plăcerea de a presta neîmpedecat ceea-ce póte.

Bösendorfer a făcut școlă.

Cu mult zel și iscusință i-a urmat

Francisc Wirth, constructor de piane reg. grecesc de curte.

construind un pian solid și fin lucrat (premiu de stat, medalii de aur, diplome de onoare) în 3 modele de salon, cu 420, 450 și 500 fl. Cu astfel de prețuri subscrișul nu a mai aflat pe piața Vienei pian de esecutare așa fină. În Ungaria sunt foarte plăcute pianele lui Fr. Wirth, pentru sunetul lor viu și curat ca argintul, și pentru neobicinuita durabilitate a acestuia; indeosebi este căutat acolo, unde numai rar se póte afla acordător.

Frații Stingl, fabrică de piane c. ș. r. de curte

reprezentați prin 5 modele, de la 300—700 fl., cu registru (pedal) de harfă (Harfenzug), claviatură reformată. Piane foarte plăcute.

Cui îi place ton dulcea și melodios, să-și cumpere pianul lui **W. Fritz & fiu.** Renumele bine întemeiat al acestei firme solide (fondată în 1804) asigură cumpărătorului deplină și durabilă mulțămire. Mignon 470 fl., pian scurtat (Stutzflügel) 500 fl.

Eminentul fabricat al lui **Prokseh**: pianin cu registru mut 420 fl., mignon 500 fl.

Piane bune **Hözl & Heitzmann** de la 320—380 fl.

De la firme mai noue se află în deposit instrumente dragute cu 250, 280 și 320 fl.; asemenea pianine cu registru mut (Stummzug), așa numite „Harfen-Pianino“. (O invenție binefăcătoare pentru împrejurimea celui ce învață.)

Pianine berlineze de prima calitate.

Harmoniu pentru școle și casă **Mannborg-Lipsea** cu 100 fl. și 230 fl.

Inchiriare de instrumente cu prețuri eștine.

Primul deposit transilvan de piane și harmoniuri

Victor de Heldenberg

Sibiu (Nagyszeben), strada cispădiei nr. 9, etagiul I.

(94) 20—

Subscrișul îmi permit a aduce la cunoștința on. public românesc, că în urma unei înțelegeri frățești cu companionul meu Ioan Petrașcu,

Atelierul de croitorie

Petrașcu & Părău

aflător în Strada Poplăcii (Quergasse) nr. 21, pe viitor îl voi conduce singur, sub firma proprie

Ioan Părău.

In atelierul meu se vor pregăti ca și până acum **tot felul de haine pentru bărbați, civile și militare**, după cel mai nou fason și cu prețuri convenabile.

Rugând on. mușterii de a păstra și pe mai departe încredere acestui atelier, rog totodată și on. preoțime gr. or. română, ca la casurile de eventuale trebuințe, indeosebi în **reverenzi**, să-mi acordeze prețioșele sale comande, de cari cu atât mai vârtos mă simt îndemnat a mă ruga, cu cât sunt fiu al acestei biserici.

Pentru serviciu satisfăcător garantéză îndeajuns testimoniile mele: al școlii de croit din Viena, și de la diferiți măestri, în a căror ateliere am lucrat.

Sibiu, 7 Septembrie n. 1904.

Cu tótă stima

Ioan Părău

măestru croitor.

(264) 3

La Librăria Tipografiei archidieceșane din Sibiu se află de vânzare:

Ciaslov (orologion)

tipărit cu litere străbune, cu binecuvântarea Înaltpreasânției Sale Domnului **Ioan Metianu**, arhiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Metropolit al Românilor din Ungaria și Transilvania.

Tabela de materii: Polunoșnița de tóte zilele. — Polunoșnița Sâmbetei. — Rânduela Utreniei — Ciasul dintâiu, al doilea și al șeselea. — Rânduela Obedniței. — Ciasul al nouălea. — Rânduela Vecerniei. — Pavcernița cea mică și cea mare. — Slușă sfinție cuminecături. — Cinstitul Paraclis. — Rugăciuni de masă. — Troparele și Condacele Triodului și ale Penticostariului. — Troparele învierii, Bogorodicele și ipacoi la cele 8 glasuri. — Troparele morților. — Troparele preste săptămână. — Troparele și Condacele sfinților de obște după rânduela Sinacsariului. — Bogorodicele troparelor ce se cântă preste tot anul la Vecernie și la Utrenie. — Sinacsariul pe tóte lunile. — Pășchălia, care cuprinde 16 rubrici cu datele respective, începând cu anul 1901 până inclusive 1952. — Explicare despre rubricile Pășchăliei și folosirea aceluia. — Însemnarea cum se cetesc Evangeliile Voscesnelor dela Dumineca întâia după Rusali, a tuturor sfinților, până la a cincina Duminecă din Postul mare, preste toți anii.

Format octav, 397 pag. Prețul: broșat 2 cor., legat în pânză 2 cor. 40 fl., legat în piele roșie cu copeii 4 cor.

Sprîjiniți industria română!

M'am mutat de sub nr. 21 sub nr. 3 strada Poplăcii.

Am onore a aduce la cunoștința on. public că cu 15 Septembrie mi am deschis prăvălie de croitorie modernă

Croitorie Vieneză Universală.

Ca să pot mulțămii mușterii mei, voi lucra cu cea mai mare sirguintă, și îmi voi concentra tótă praxa mea, ce mi am căștigat-o în Viena și Budapesta, la cele mai renumite firme de branșă acéșta, precum la dl Iosif Szallay, croitor de curtea împărătescă și la dl Wilhelm Skarda furnisorul curții împărătești, la firma din urmă fiind ca primul lucrător mai mult timp.

De asemenea mi am însușit și o croielă modernă și după cel mai nou stil; acéșta mi am căștigat-o de la mai multe cursuri de croit din Viena, absolvându-le tóte cu succes splendid. Rog on. public românesc să mă onoreze cu cât mai multe comande. *Probați și ve reți convinge* că lucrez cu *prețurile cele mai eștine* (mai eștine de cât ori-unde). Confeționez tot felul de vestimente, precum uniforme de oficeri și voluntari (specialitate pentru uniforme), finanți, pădurari, haine de teatru, ornate și stiharii bisericesti, haine de salon, fracuri, salon rocuri, sacouri, paltóne, pardesiuri, raclame, ulstere, apoi și pentru dame jachete, paltóne, etc. Tóte acestea le croiesc cu dibăcie și după cea mai nouă modă, și le confeționez din cele mai bune și durabile stoffe.

Nou! Nou!! Nou!!! Atrag atențiunea domnilor preoți și teologi absolvenți cu privire la *croiala reverenților*, că tocmai acum am aflat un stil nou de a le croi, cu mult mai practic de cât până acum. Totodată rog pe on. preoțime și on. public românesc, că cine va vof ca să aibă un lucru frumos, n'are de cât să se adreseze către „*Croitoria vieneză universală*“ a mea și voi face tot po sibilul ca să pot mulțămii mușterii mei.

[266] 2-5

Semnez cu tótă stima

Ioan Petrașcu, croitoriu.

Sibiu strada Poplăcii nr. 3. Vis-à-vis de cafeneaua „Unicum“.

Sprîjiniți industria română!